

મધુર મોહીની

કીમત

ચાર આના

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

ગ સરાતી કાર્યારાષ્ટ્રિ વિભાગ

સનક્રમીક ૧૬૮૫૫

વર્ગીક

સ્ત્રુતકર્તુ નામ ઠાઠુર ઠાઠીની

વિવરણ ક્ર- : ૨ ૬૦

મધુર મોહીની

અથવા

વસંતે ખડાર.

પ્રગટ કર્તા

કાગળી મહામુદ્રમીયાં એન્ડ એમ. બુક્સેલર્સ
એન્ડ પબ્લીશર્સ.

૪૦ ટાવર રોડ, અલાયાની વાડી સામે-સુરત.

સર્વ હક્ક પ્રકાશકને સ્વાધિન છે.

છાપનાર:—ગોવિન્દજી હાથાભાઈ નાયક.

શ્રી “અનાવિલ બંધુ” પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ, બરાનપુરી ભાગળ;
ભાજીવાળી પોળ-સુરત.

કીમ્મત ૦-૪-૦.

તૈયાર છે. —નવી ડીટેક્ટીવ વાર્તા— તૈયાર છે.

અઠંગ ઉઠાવગીર અથવા ચાલાક ચોર.

ખઢાદુરી ભરી ચોરી કરી-પોલીસને ત્રાપ ત્રાપ પોકરાવનાર અગ્નયમ ચોર અગાઉથી પત્ર લખી ચેતાવી. હાથચાલાકાથી પોલીસ અને પ્રેક્ષકને દીંગ કરી નાખનાર અદ્ભૂત ચોર જેનાં એકેએક પરાક્રમ અગ્નયમીથી ભરપૂર છે. છેવટે એ ખઢાદુર ડીટેક્ટીવને હાથે-ખડુ હોંશીયારી બતાવતા કેવી રીતે ગીરફતાર થાય છે. તે વાંચો.

એકવાર વાંચવા લીધા પછી ચોપડી પૂરી કર્યા બગર ખીન્નું કામ તમોને નહિજ ગમે એની ખાત્રી રાખશો.

કીમત ફક્ત બાર આના.

એજ ચાલાક ચોરનું ખીન્નું સાહસ.

ડાકટર કે ડાકુ અથવા લોખી લુંટારો.

અગ્નયમ એકભરમથી ભરપૂર એક જાહેર બાગમાં ખેલાત હાલતમાં મળતી સ્ત્રીઓથી નવા ફેશની શરૂઆત થાય છે. જેમાં એક જાહેર મીજલસમાંથી વિજયગઢની મહારાણીનાં ગળામાંનો કીમતી ચન્દ્રહાર ગુમ થાય છે. જે પાછો મેળવતાં મુશ્કેલી અને હાહમારી ભોગવવી. છેવટે ડીટેક્ટીવ કેવી રીતે ફતેમંદ થાય છે. તે જરૂર વાંચો. ફી. બાર આના.

મળવાનું ઠેકાણું:—

શા. યુનીસાલ મગનલાલ બુકસેલર.

૬૦ રાણીતળાવ—સુરત.

રાગ ભીમપદાસ:— (હાદ્યા દીવાના)

દુનીયાને હંધા ચરમા, હાયા દીવાના લાગે-દુનીયાને
 મીરાં હતી દીવાની. નરસીંહ હતો દીવાનો,
 તે લકતી સુધા પીનારા, હાદ્યા દીવાના લાગે-દુનીયાને
 જે પ્રેમના સુપંથી, શુદ્ધ પ્રેમને વીસરીયા,
 પ્રરહાદ ને એ મજનું, હાદ્યા દીવાના લાગે-દુનીયાને
 નીજ જન્મ સીદ્ધ હક્કના, પાઠો લનાવે તીલક,
 તે સ્વતંત્રના શુકાની, હાદ્યા દીવાના લાગે-દુનીયાને
 હૈંડે વસી ખીલાફત, જુઝયા અઘ્રીખીરાદર,
 દીનપર ફીટી મરનારા, હાદ્યા દીવાના લાગે-દુનીયાને
 સી. આર. દાસને નેહરૂ એ ઘેરીસ્ટરની શુમાવી,
 દેશ હાડે હાજનારા, હાદ્યા દીવાના લાગે-દુનીયાને
 આદર્શ વીર ગાંધી, જઇ જેલમાં ખીરાજે,
 તે પણ જગતની આંખે, હાદ્યા દીવાના લાગે-દુનીયાને

ભમરીઓ કુવો:— (ભમરીઓ કુવો)

ભારી બેડાં ને હું તો નાનુકડી નાર
 કેમ કરી પાણીડાં ભયારે ભમરીઓ કુવાને કાંઠે
 ગોરી નીચી ને ઉંચા કાંઠડારે રાજ
 ચડતાં કમર લયકાયરે ભમરીઓ કુવાને કાંઠે
 સરકે સાંબુડા નીર સીંચતારે રાજ
 ઠોંઠની નજર લાગી જાયરે.....ભમરીઓ
 પાણી પાણી થઈ જતીરે એવાં પાણી ભરવા કાજ
 રસીલી ના જતી

ચીના સુળને કારણે પુરૂષ થાય કુરબાન
 તો પાણી ભરવા મહી થું બાજું નુકસાન
 લોઢામાં મસ્કરી થાયરેભમરીઓ

ધુંધટનો ગરબો:—

ઝટ જાઓ ચંદન હાર લાવો, ધુંધટ નહિ જોણું હું
 મને લાગ્યો એ હારનો નેહલો, તમથી નહિં બાંધું હું
 મોંઘી તારી માગણી, મોંઘા તારા મૂલ
 મોંઘી તારી પ્રીતડી, મેં કરતાંજ ડીધી છે ભૂલરે,
 ધુધટ ઝટ જોલોને.

મોહન મેંતો માંગીયો, મોંઘાં ચંદન હાર,
 લાવો હાર પછી પીયું તમે, લુટો જોબનીયાની બહારરે.

ચેતન યુગઃ—

(માતૃભૂમિ)

ઓ માતૃભૂમિ તારા મુક્તિ તણા કિનારા
ક્યાં છે પ્રકાશ પારા અંશુ હૃદય અમારા—
વર્ષો અનંત વાળી રાત્રિ વીતિ છતાંયે
છે દુર બ્યોમમાંહિ આશાઓના મિનારા—
જો હોય કંઈ મહિનતા જમનાથ દૂર કરજે
અમને છે એક તારા ઓજસ ભર્યા સહારા.—

સમ્રાટ હર્ષ—

(ઘેલાં છવન)

જોખનીયાં છવન ઘેલાંકરે, હોયનીયાં ત્યારે તણસ્યા કરે;
હિલ દરદે ભરે, સૌ દિવાના કરે—જોખનીયાં
ઘેન આંખે વસેને હસાવ્યા કરે,
નવીન લાવે જો હિલ, ડોલાવ્યા કરે,—જોખનીયાં
વેપારમાં નફા નથી ને કમાણી આવી કરી;—
ખંગાળમાં આવ્યા પછી તો લાઇઓ લારે કરી—જોખનીયાં

સમ્રાટ હર્ષઃ—

(ઘાયલ જીવર)

પ્રેમી જાંઘાં દિવાના, ઘાયલ જીવર ન ભુલે!
હિલને જગાવનારી, વાંકી ભમર ન ભુલે!
ખંજર તણા જખમ તો, દેતાં મલમ રૂઝાતા;
રૂઝે ન ધા મલમથી, તીરછી નજર ન ભુલે!
પળ એકના, વિયોગે, લાગે વરસ વીતે છે;
જીવે જુરી જુરીને, મરતાં અગર ન ભુલે!

ચેતન યુગ:—

(ચેતનના અંબાર)

આજ ઉતર્યા સ્વર્ગભુવનથી ચેતનના અંબાર

ઉતર્યા ચેતનના અંબાર

જીલ જીલ એ ભારતવાસી ! તજ મોહ અંધાર-ઉતર્યા.
યુગ યુગની નિદ્રા વિસારી, તુચ્છ જીવનના મોહ નિવારી;
તન ધન જન્મભૂમિ પરવારી, માતૃભૂમિનું ઋણ ઉતારી

કરે સાર્થક અવતાર—ઉતર્યા.

આત્મભોગના મંત્ર પચાવી, સહિષ્ણુતાનો ધર્મ શોભાવી
જગને નૂતન ધર્મ શિખાવી, પુણ્ય ભૂમિનું નામ દિપાવી

કરે જગમાં જયકાર—ઉતર્યા.

સમ્રાટ હર્ષ:—

(દિવાનો પ્રેમી)

અમોને ભોગ કે વિલાસની અભિલાષ નથી;
વિષયની વાસનાનો, હૃદયમાં નિવાસ નથી ?
સુધા છે સ્નેહ અને, વિષય તો છે વિષ સદા;
મજા છે પ્રેમમાં એ, મોહમાં મિઠાશ નથી ?
મળે જ્યાં મીટ ત્યાં, હજાર હર્ષ બાજ ભૂટી;
દિવાના પ્રેમીઓનો અન્ય કાંઈ આશ નથી !

ચેતન યુગ—

(એક સવાલ ?)

મોહ ભરેલા જીવન અમારાં મોહ ભર્યા સંસાર વિષે
અમને રૂઝે નિત્ય અવનવી મોહકતા શણગાર વિષે—
હેલુ સ્વદેશી હૃદય સ્વદેશી તે ઉપર શણગાર વિદેશી

એ શણગારે દેશ હુબ્બે છે કરિદ્રતાના ભાર વિષે —
 અમે સુકામળ કુમારીકાઓ દેશ ભકિતની વાતો વચ્ચે
 નાને મોઢ મોટી વાતો નવ શોભે વહેવાર વિષે—
 દેશ હિન્દ છે વીરાંગનાનો છે સંતાન તમે સહુ તેનાં
 ક્યાં છે હિત્તે કહો તમારો ભારતના ઉદ્ધાર વિષે—

અજય ધારા:— (અંતરની વાત)

આજ સખી અંતરની પુછું એક વાત કહો
 મીઠા સંધ્યા કે સખી મીઠાં પ્રભાત કહો—?
 બન્ને લાગે મધુર બન્નેથો દુઃખ દુર
 ભેમાંથી કોણ રળીઆત કહો—?
 સુખીઆને સાંજ ગમે દુઃખીઆ જન દિવસ ગણે
 ચેલાને કાંઈ ન ગમે શાણાને સર્વ ગમે
 વિરહીને સૌ સમાન દિવસ અગર રાત કહો—?
 હમણાં રાત્રી થશે ને પ્રિયતમની પાસ જશું
 એવાં ઉત્સાહે નહિ રહે ભાન જ્ઞાન કશું
 સંધ્યા રસરાજ તણી સજની સાક્ષાત કહો—?

અજય ધારા:— (ખોટું અભિમાન) રાજ-ભજન

ચાર દિવસ ચડતી મળી ત્યાં આવ્યું અભિમાન
 પાછળ પડતી હોય એ ભુલી ગયો અજ્ઞાન
 રે પ્રભુતાના વ્યર્થ શુમાની

છે પડતી એજ નીચાની મનમાં ધરે શુમાની

રાજ્ય લોકને કારણ જગવે કલેશ તથા અભિમાની—
 એક ભૂમીના પુત્ર આપણે વૈર તૃષા આ શાની
 અરસ પરસના કલેશ મહી છે બન્નેને નુકશાની
 વૈર તૃષા જ્યારે ટળે ત્યારે કલેશ ભુલાય
 કે જ્યારે ગુર્જર ભુમિ સૌથી શ્રેષ્ઠ ગણાય
 તમે શ્રેષ્ઠ કે અમે શ્રેષ્ઠ એ તકરારો મમતાની
 ભારતભૂમિએ તકરારોમાં નિર્મળ થઇ જવાની—

વિરની વટ:— (લાયકાત)

લાયકાતના પાઠ પઢાવો લાયક કેમ થવાય ?
 પઢી પઢીને પોપટ થાશું શીખવો તો શીખાય
 કહોને લાયક કેમ થવાય ?
 ભણતર ભણવા નીશાળીઆઓ નીચે બેસી જાય
 ગુરૂ વચનને ગોખી રાખે તો જ્ઞાની કહેવાય
 કહોને લાયક કેમ થવાય ?
 લાયકાતનાં લેખાં લાડી જોને આમ લખાય
 અરસપરસની આંખ મળે ત્યાં શિક્ષણ પુરું થાય
 એ તો શીખવ્યું ના શીખાય.

વિરની વટ:— (જગત રંગ)

સાધુ થઇને જે જે શીખ્યા એ સ્વામિ સમજવો
 કેવા કેવા થયા અનુભવ અમને કહી બતાવો ?
 બોલો રંગ જગતના કેવા ?

બહેરમાં જે સ્વચ્છ ગણાયે હોય નામના યોદ્ધા
અંદરખાને ઉધાં ધંધા હયાનત રાખે યોદ્ધા
બાદી તબીએ ખેસી બોલો રામ ફેરવે માળા.
હામ કરી લોકોનાં નાણું કાઢે છે દેવાળાં.
જોયા રંગ જગતના એવા.

અમર આશા:— (જમાનાની જહાર)

જેઠ લ્યો જમાનો આવ્યો આજે ખેરાંની છે બહાર,
મીસ્ટરની કોમત કોડીની છે મીસીસના પોખાર.
સુધારે માંડયા તોફાન ફેશનમાં સવળા બેલાન

કરવા ક્યાં પોખાર,
પક્ષ પાવડરના લેપ લગાવી સન્નારી આલ્યાં પ્રવા.
ઢાલે લમણે બેઠા ડીયર આજે ઘરને સાચવવા,
શેઠ કરી રહ્યા છે વેઠ. અર હોએ કે ઓરોનેટ,
એજ મોડર્ન એટીકેટ.

વાત કહું છું પ્રાયવેટ એકએકટ-જેઠ લ્યો જમાનો.

અમર આશા:— (કટુ વચન)

કામીનીના કટુ વચન અમૃતથી મીઠાં માને (એ માને)
રસીક રમણ એ રસની રમતે રમણી રીઝવી જાણે (જે જાણે)
પુર મસ્તીમાં બેઠી સરીતા સામે શ્વાતાં તાણે,
તહાય સરિતા વિશ્વ સકળની સાગર સાચવી જાણે (સાચવી જાણે)
જાત તમારી રીસાળ એવી યજ્ઞયજ્ઞ યોજું આણે,
ગમતા અમને તે નર જે અમ વચને નાચી જાણે (નાચી જાણે.)

અમર આશા:— (ભારતની મુક્તિ)

સ્વાતંત્ર્યતણા આજ ઉગ્યા સૂર્ય સહેલડી
ભારતની કુંજ કુંજ ભગી રહી.
ઝીંઝો ઝીંઝો પ્રકાશ ભરો ઉરમાં ઉલ્લાસ,
"આજ રાષ્ટ્ર વીણા રમણીઓ વગાડી રહી—સ્વતંત્રતાની
તહોય પુરૂષો કહેતા કે હજી અમળા તમે,
કપટ સહેવાનાં ધૈર્ય હજી શીંઓ તમે.
કહો પુરૂષોને રાષ્ટ્ર સુર ઝીલ્યા અમે.
હતી અમળા બીચારી બીન શક્તિ શસ્ત્રધારી,
સકળ રમણીને રાષ્ટ્ર ધુન લાગી રહી—સ્વતંત્રતાની

અમર આશા:— (મધુરા સત્કાર)

મધુરા સત્કાર અમે ઉરના આભાર સાથ,
કરશું મહેમાન આજ આપના.
સ્નેહથી સ્વીકાર અમે કરતાં આ વાર.
હશે મીઠા ઉપહાર આજ આપના.
સ્વાર્થી સંસાર પંથ મળતા ફેઠ વીરલસંત,
સમજાવે જીવન ગ્રંથ લાવના.
મીઠા જેના પ્રબંધ સમજીને વીકટ બંધ,
તરસ્યા અનંત સંત જ્ઞાનના.
હીવ્ય જ્ઞાન આપે સ્વર મીઠા આલાપે,
એ મંજુલ સીતાર તાર આપના.

એ કોનો વાંક:— (રાગ-ગઝલ)

કરણી ભલી મજની કુળવાનની નીચાની •
 નથી રૂપ કે જીવાની પહેચાન પાત્રતાની
 ધન માલ કે પ્રભુના તેમાં નથી મહત્તા
 તુલના મહાનતાની સદ્ગુણથી થવાની •
 ઉત્તમ તણે કપાળે નથી છાપ ઉચ્ચતાની
 ચારીત્ર શુદ્ધ ઉચ્ચ છે એજ ખાનદાની-કરણી

એ કોનો વાંક:—

ચુંબન વિણ તો સ્નેહ ન જામે જીવો જગતના ખેલ,
 ચુંબનના ચટકે ધોવાયા, સ્નેહી મનના મેલ...તમે
 હારે જ્યારે વદતા વાણી, આંખ આંખ હંસીલે દહાણી.
 ફિલથી ફિલફાવી કહેતું કંઈ કંઈ કીસ્સા કહાણી.
 વસમી વાતો એ મુશ્કેલ, સમજવી નથી અન્યને સહેલ.
 પશુ પક્ષીઓ જીવો બીચારા વાણી વીણ વીચરે દુખીયારા.
 સ્નેહ ઉમળકો મોન્ય વ્રતીએ, સમાવે ચુંબન દવારા.
 નિર્મળ સ્નેહુતણી એ વેલ પોશવી ચુંબનથી કરી પહેલ. ચુંબ

માતૃભૂમિ:— (આઝાદીકી તમન્ના)

અપને બતન ખાતીર... મરના મુજે શીખા દો.
 આઝાદીકી તમન્ના.... ધરના મુજે શીખા દો.
 હૈ હિન્દ દેશ મેરા.... મૈં હિન્દકા હું બેટા,
 જાને નિસાર ઉસ પર... કરના મુજે શાખા દો.

પૈસા હુવા યહાં મૈં.... મરના મુઝે યહાં હૈ,
તબ આજ મૃત્યુસે ના...કરના મુઝે શીખા દો.
જીવન બના હૈ ઝેરી... અબ કયોં કડ્ મૈં ડેરી,
કુરબાન બન મેરી... કરના મુઝે શીખા દો.

મરીખની હાય !— (પૈસાનું સગપણ)

આંસુ અમારા દીનના લુછનાર આજે કોણ છે?
બૂળ્યા જમ્યા એ પ્રશ્ન પૂછનાર અમને કોણ છે?
તરસે મરી જઇએ અમે પાનાર કો પાણી નથી,
મીઠી જીભે બોલાવનાર કહો અમોને કોણ છે?
થુ....થુ તિરસ્કારે બધા...પણ હાલ કો દેતું નથી,
'રે આવ' સરખો શબ્દ પણ કહેનાર અમને કોણ છે?
રડનાર પર હસનાર આજે લાખ દુનિયામાં હશે,
રડનારની સાથે રહે પણ એક એવો કોણ છે?

મરીખની હાય?— (પૈસાની બલીહારી)

જ્યાં જ્યાં જુઓ ત્યાં આજે રે...પૈસાની બોલબાલા.
પૈસે શુભામી કરતાં....પૈસે સલામો લરતા,
પૈસેથી લોક ડરતા રે... પૈસાની બોલ બાલા....જ્યાં
પૈસેથી જ્ઞાની થાતાં...પૈસેથી મન પાતા,
પૈસેથી સદુ પૂજતા રે....પૈસાની બોલ બાલા....જ્યાં
પૈસો કરે શ્રીમંતો...પૈસો કરે શ્રીમંતો,
પૈસાથી કીર્તિવંતો રે....પૈસાની બોલ બાલા....જ્યાં

પાપો કરાવે પૈસો....પાપો છુપાવે પૈસો,

પરમાત્માય પૈસો રે....પૈસાની જોલ જાલા...જ્યાં

ગરીબીની હાય !— (અમીરો કેવા બેઠયે ?)

ગરીબી હાય જે જાલે ન મદ મ્હોટાઈમાં મંદાલે,

પ્રભુને ઓળખી ચાલે અમીરો હો તો એવા હો !

નિયમ પરમેશ્વરના પાળે મળે એમાંજ મન વાળે,

સુખી સાદું જીવન જાળે ગરીબી હો તો એવા હો !

પ્રભુના નામ પર પ્યારી કરે કુરબાન શ્રી સારી,

છતાંયે હોય સંસારી પ્રકીરો હો તો એવા હો !

સીતમ સંતોષથી સાંખે મુખે અપશબ્દ ના લાખે,

ભરોસો સમ પર રાખે બિખારી હો તો એવા હો !

કરુણામય સુણી કહાણી ભરે જે આખમાં પાણી,

સખાવતની કરે દહાણી દિલાવર હો તો એવા હો !

રણુગર્જના:— (પ્યારની લુંટ)

લૂટે તો લૂટાજો પહેલા પ્યારમાં;

જે ઘડી તો થાજો ઘેલાં પ્યારમાં,

જીંદગી જોખન બધાં કુરબાન છે;

જાદુગરી આંખત્રીના મારમાં—લૂટે

દિલહાંને હારવામાં છે મન;

હૈયાં....જ્યાં ભીંજે આ ધારમાં,

કટારી છે નયન ઘાવો, ભરવાંકી તો ખંજર છે,

બધા ઘાવો સહન કરવાને, સામે પ્રેમી અંતર છે;

નથી ધનવાન આ પ્રેમી, હૃદય પ્રેમી તો નિર્ધન છે.
અહીં તલ્વાર પ્રેમીની, અહીં પ્રેમીની ગરદન છે.-જી હંગી.

મરદનાં ઘાઃ— કોમીક-(ઓ વિચારવાની વાત છે)

કહો ભાઈ ક્યાંથી શાન્તિ વળે.

જીવલેટો રાત દિવસ બહુ બળે.

કરમનો વાંઢાપો કયમ ટળે....કહો.

જમણે હાથે નીકળું ત્યારે જમના સામી મળે,

ચોટે જાતાં ચંદન મળતી ચાર આંખડી ઢળે.

આખા ગામમાં સૌ પરણેલાં જોઈને કાળજી બળે....કહો.

એળે જતો અવતાર કહો કોઈ ક્યાંથી મનડું વળે,

લટકાળી કોઈ લક્ષણવંતી જોઈને ચિતડું ચળે,

પાટોશીને બાર બાયડી અમને એક ન મળે....કહો.

મરદના ઘાઃ (ગંબીર મામલો)

જ્યાં જીંદગીમાં રસ નહીં, ધંધામહી કંઈ કસ નહીં.

ભાઈ ભાભી વશ નહીં, બેરી તરૂંથી જશ નહીં

મામલો ગંબીર જ્યાં શું કામનું એ ગામ છે

નાસી જવું અહીંથી હવે મહાંઈ એનું નામ છે

મારવાડ જોવાના કોઈ મોહનજી મારવાડ જાશું

ઝાઝી માથાફોડ છોડ એ દેવકી પાંજરે પુરાશું,

મારવાડ જાશું ને માતેલાં થાશું બાટીને દાગ ખુબ ખાશું

મારવાડ જાશું તો ભુખ ભેગા થાશું,

અજય ધારા:— (રાગ-કળ્યાણી.)

જગતને જીતનારાઓ વિનંતી આ વિસરશે ના .
 તમારી વિજય કીર્તિને કલંકીત કાઢ કરશે ના .
 સ્વદેશી કે વિદેશી હો સ્વધર્મી કે વિધર્મી હો .
 છે ઇશ્વર સર્વને માથે બુલીએ ગર્વ ધરશે ના— .
 તમારા દેશનાં ગૌરવ તમોને હોય જો બહાલાં
 અમારા આ પુનીત સ્મરણોને ખંડીત કાઢ કરશે ના
 અમે મરશું છતાં આત્મા અમારો અહીં સદા રહેશે
 અમારી આત્મ વેદીને ચરણ નીચે કચરશે ના

અજાત રાત્રુ:—

અહીંસાના ધ્વજપટ જોણે યુગયુગ ફરકાવ્યા
 કૃષ્ણા મંત્રે પ્રેમલત્રે ભારતગાન ગાળાવ્યા
 ધ્વજ યુગયુગ પૂરકાવ્યા
 બુદ્ધદેવએ ભારત ગૌરવ. દેશ વિદેશે વધાવ્યા.
 પ્રેમસુત્રના કાચાતારે મહા સામ્રાજ્ય જમાવ્યાં -
 અવતારી જગતારી ગયા, જોણે ઐંધુભાવ ફેલાવ્યા.

અજાત રાત્રુ:— (રાગ-કળ્યાણી)

જીવનરસ લુંટનારાઓ લુટો છો કે લુંટાઓ છો
 હૃદય સાગરના તારાઓ ડુબો છો કે ડુબાઓ છો
 દીનરાત સુધારસ પીવા તરશ્યા રહો છો કેવા,

છે અધરા દહાવા લેવા શીખો છો કે શીખાવો છો,
 સાગર સદા તોફાની ઠરતો નથી સુકાની,
 ખેડો સફર મનમાની તરો છો કે તરાવો છો

અજાત શત્રુ:—

મધુરાં ચુંબનનાં દહાણાં.....
 લઈ દ્યો રાજ આજ અંતરમાં ઉકળતી ઉની જવાળા—
 વીરલાં ચુંબનનાં દહાણાં.....
 હૃદયો પ્રાણ દહાણુ, મદ ભરતી રસઝરતી યોવન શાળા
 આપ કલંકી તેવી હું ચે કલંકી.....
 નાચે કલંકના સીતાર કેરા તારપર સસાર લુટે ખહાર વાયે વહાણાં
 ચંદ્ર કલંકી વહાલી ઇંદ્ર કલંકી.....
 નાર્યા કલંકના સીતાર કેરા તારાપર કીરતાર વારયાર કે કે શાણુ

અજાત શત્રુ:— (નાગ ગઝલ)

નયન શર છુટતાં આલ્યાં ઉભાં ત્યાં માર્ગમાં આવી.
 ધવાશે જો પછી હીલખર અમારે શું અમારે શું.
 બહુ છોડો નહીં જાણો રખેને શર ખુટી જશે,
 જીવન રજની વીતી જાત સવારે શું સવારે શું,
 જુલીને પુષ્પ શૈયામાં કરો છો ઘાવ મનમાન્યા,
 સભા અમને મઝા તમને તમારે શું તમારે શું.

અજાત શત્રુ— (લોળી ભામા)

હું તો લોળીને અજાણી ખાઈ પરણીને પસ્તાણી,
અધવચ વગડે લુટાણી, કડોને જઈ કહેવી કહાણી—
મેં જાણ્યું મનમાન્યા સાથે રમશું રજની રંગે,
આઘા પાલવ તાણી, જમશું પ્રીયતમજની સંગે,
એણે પ્રીતલડી ન પીછાણી, માગ મનની મને સમાણી

અજાત શત્રુ— (લગ્ન વિધી)

રમણી તમે ચોરાં આવો
જમણા કરને લંબાવો ચોઘડીયું વીતી જાય છે,
અહીં માંડવડા બંધાવો.....
તમે સાજનીયા બોલાવો ઠેની લંકા લુટાય છે—
સસરાજી શરણાઈ વગાડે સાસુજી તમે તાસાં
ભુંગજ નાનાભાઈ વગાડે પત્ની વહેંચે પતાસાં—ચો.
વેવાઈમાં જંગારામ છે દાપામાં દીવારામ છે.
જાનઈયા આખું ગામ છે પછી સાજનનું શું કામ છે.
અલમ્ શ્યામા શ્યામ આવો આમ.

આપે આશીશ જંગારામ, બોલો સઘળા રાધેશ્યામ

એક હી ભૂલ— (પૈસાનો ખ્યાર)

ખાખા પૈસેકા ગુટા હૈ ખ્યાર ભૂલ હૈ ભૂલતે હો,
હૈ દીખાવેકી ઇસકી બહાર મોંહમેં કુલતે હો;
ભાગ્ય તારા જગમગે દોલત મીલે હસ્મત મીલે;
રસ રંજકે જલસે જમેં અહુખાબકે જમ થટ રહે.

સખળ બબ લહાં કહે હમ મકકા ભરતોં રહે,
કુટી ખુશામદ ખ્યારસે જેબ અપની વો ભરતો રહે;
એક હી ભૂલ—

મુજ લોલીકો ભરમાયરી મા કૈસે કરૂં,
સીધી સાદીકો કુમલાયરી મા કૈસે કરૂં.
મેરે પીછે પીછે આવે પ્રેમ ખાત સમજાવે.
મેરા લે ગયા વો મન કૈસે છીનતી,
ખ્યારી ફેલકે ખુલાવે એસી ખાત કચુકર ભાવે,
વો તો માને નહીં એક મોરી ખીનતી.
લાગી અસી અરરર....રરર....રરર....રરર

હાયરે મા કૈસે કરૂં....મુજ લોલીકો
મસકી ચાલ ઝૌર ઢાલ, કરે મનકો ખેહાલ
મારે તીર નયનવા મસકે,
કરે જોસ જરી પ્રીત યે કયસી નીકાલી રીત
મુજે મોહે અધીકાર મોપે કરકે,
જાતી મેંહો થરર...રરર....થરર....રરર હાયરે
મા કયસે કરૂં....મુજ

સત્તાનો મદ:— (ભજન)

તું ચેત મુક્તાર વહી જશે છે સમય ઘડી કે બેઘડી.
એ.....મસ્તી મનમાં રહી જશે છે સમય ઘડી કે બેઘડી.
છે આંખ છતાં કાં અંધ બને !
લઈ દીવો હાથ માં કુવે પડે !

અભિમાન અશ્વપર ચડી ચડી.....છે સમય૦

કંઈ ચેત હજી અજ્ઞાની

થઈ જશે જીવન પાણી પાણી.

પણમાં જો કાળ જશે જકડી..... છે સમય૦

પહતીના પડધા પડી રહ્યા,

હુઃખના ઠંકા ગડગડી રહ્યા.

જો વિપત વાદળી શીરે ચડી.....છે સમય૦

સત્તાનો મદ:— (માયાના બંધન)

હું કોણુ અને આવ્યો કયાંથી એ લેહ નહીં સમજે મનમાં

લપટાઈ બને મોહાંધ અતિ માયાના બંધનમાં—પડી માયાનાં

કર્મ પ્રમાણે જન્મજ ધરતો નહીં કરે પાપ એ કરાર કરતો

જીવ જન્મતા ભુલે સઘળું હું અહીંયા તુ ત્યાં—પડી માયાનાં

યૌવનમાં એ ધન જોમનમાં મુગ્ધ બને તરૂણીના તનમાં

ઉંચું જોઈ ચાલે અભિમાની ઉછળે કયાનો કયાં—પડી માયાનાં

બુઢાપામાં કાચા કપે તોય ઉપાધીથી નહીં જપે

કાળ પાશમાં પડી આખરે આવે જ્યાંનો ત્યાં—પડી માયાનાં

લાખો જીવ હમેશાં જાતા મૃત્યુના મુખમાં હોમાતા

તો પણ જોનારા પોતાને અમર ગણે મનમાં—પડી માયાનાં

એ ઘટમાળા આ દુનીયાની સમજે સહુ જ્ઞાની અજ્ઞાની

છતાં મોહમાં ભુલા પડે છે વિષ વિષમ વનમાં—પડી માયાનાં

આત્મા છે અવિનાશ સદાયે નિર્વિકાર છે એ સમજાયે

મળે શાન્તિ ત્યાં કર્મ લય થતાં આત્મ ચિંતનમાં

સદા પરમાત્મા ચિંતનમાં.

અટકી વીર:—

(કુસંપના ફળ)

મિથ્યા મમત મોટાઈમાં કુસંપ વધતો બાય છે!

ભારત ભૂમિનું ભવંકર બાવિ મને દેખાય છે!

પ્રલયના પૂરમાં, જુઓ નૌકા તણાએ દેશની—

ફાલી પુલી પુલવાડીઓ કરમાય છે આ દેશની—

x

x

x

x

ઐક્યતાને સાધવા આપ્યું અમે બલિદાન છે!

પ્રતિજ્ઞાને પાળવી એ ધર્મનું અભિમાન છે!

લાડીલી કન્યાને કન્યાદાન આજે આપજો—

સોલંકી ને પરમાર વચ્ચે સંપ શાન્તિ સ્થાપજો—

x

x

x

x

કીર્તિ સ્થંભ—

(પ્રમદા પુરાણ)

લખી શ્લોક દશ હજાર, કરે શસ્ત્ર હું તૈયાર

ધાતું પ્રમદા પુરાણ એનું નામ છે—

અહીં શ્રેણી છે સંસાર, અહીં સઘળા સુખનો સાર

એને આધીન રહેવામાં આરામ છે—

ખડેલાં શ્લોક લખાશે એ, આ એ ધરતી માતા છે

તારે તેમજ શ્રેણી તે, એને ચરણે હજારો પ્રણામ,

ઘરનો નાજ નર કહેવાય, પ્રમદા પ્રધાન તેનો થાય

એમાં કોણ શ્રેષ્ઠ કહેવાય, અહીંયાં સઘળા પ્રમનો વિશામ છે

અહીં છે ઢાળ પુરપો ચોખા, સ્વાદ ભેગા તોએ નોખા.

એમાં કેના કરવા ધોખા, અહીંયાં પ્રમદા પુરાણ તમામ છે—

તારણહાર—

અજાણ્યા તે સ્નેહ કેમ કરીએ સાહેલી
 અજાણ્યા તે પંથ કેમ જમએ-સખી,
 પ્રીત સાગરનાં વારી છે ઉડાં સાહેલી
 જોઇ જોઇને વિચારી પાય ધરીએ-સખી,
 ભેદ કંચન કથીર તણા જાણી લઇએ
 નહીં ઉજાણે દુધ સંખી માની લઇએ
 હૃદય પરખે કે હૃદય અમે અર્પી દઇએ
 નયન નીરખી પીછાણે પ્રાણ વારી જઇએ,
 નહીં પ્રેમના બજાર આ સંસારમાં સાહેલી
 હૃદય રતનના વેપાર કેમ કરીએ-સખી,
 મળે સાચા હિરહાર પછી શાના વિચાર
 મહી સાચા ભવતાર પાર તરીએ-સખી.

તારણહાર—

પુછી જો જગતના ધનવાનોને પૈસા ક્યાંથી આવ્યા
 કાળાં ઘોળાં કેંક કરીને કેના માલ પચાવ્યા
 કરી ઉચાપત માલ ખીજના આખર કોઈ ન ફાવ્યા
 માળાના મુળગા જાતામાં કેંક ફરે હડકાયા
 બાગબગીચા કેંક બગલા પૈસાથી બંધાયા
 સત્ય નિતિની ભલી કુંપડી જ્યાં ધરની જાયા

તારણહાર—

અજામ રત એક આપું ન આપું કહો આપું
 તો-એને છુપું રાખશે ?

રત્ન મોંઘુ જો હોય એ તમારું હા'—તમને બહુજ
 પ્યાર તમારું ગણીને તમે રાખશો.
 વાદ ઘાટે એ રત્ન કાંઈ મળતાં નથી,
 અમે જુદી લાલચ જોઈ ઢળતાં નથી
 જો ! જો ! કલ્પવૃક્ષ રોજ રોજ ફળતાં નથી
 પ્રાણુ સારે રવીકાર રાજ સુંદર ઉપહાર
 ગણું પ્રાણુથી અધિક પ્રાણુ માનશો.

તારણુહાર—

નાંદનવન સગ દેશ આ જેનાથી સોહાય
 ભારત રમણી આજ તે ચરણ તળે જુદાય
 જગતનાં આંધુ દહોતારાં હુછો અખળા તણાં આંધુ
 વહે છે આજ ચાંદ્રારા હુછો અખળા તણાં આંધુ
 તમારા દેરાની લક્ષ્મી તમારું તેજ ને ગૌરવ
 અરે સન્માન ચાહનારા હુછો અખળા તણાં આંધુ
 નથી એ અશ્રુનાં બિંદુ ભર્યાં છે બિંદુમાં સાગર
 જશે આ દેશ પાતાળે હુછો અખળા તણાં આંધુ

તારણુહાર—

રામ-કવ્વાલી.

દિવાના પ્રેમના પંથી પ્રિતીના પથ જશે ના
 સુધા માની એ વિપ પ્યાલા પીણા કેડેને પાંચ ના
 કીનારા નહીં જડે શોધ્યા વિપમ વમળે ભરી મરશે
 એ આગરના અતલ તલમાં હૃદયને કેઈ ખોશે ના
 દિવસને રાત રોવામાં નયનમાં નીર ના રહેશે.
 અરે છે પ્રેમ દાવાનળ વિષજ જ્યોતિને જોશે ના.

તારણહાર—

દેખાદેખી કરવા જાય, એના ઢેઠ ફજેતા થાય,
આખર ઇજ્જત લીલામ બાવી થાય છે.
ભલે હુઝ થવા જાય નકલ અસલ ભૂલી જાય
આખર બગલા તે બગલા કહેવાય છે.
હે ! વાંદરચાળા બહુ કરીએ, રોગટ હાંસી થાય;
ભુલ્યા ત્યાંથી સમજે વહાલા
સોજે સજે શણગાર અખણી, પદમણી ના થવાય,
ભુલ્યા ત્યાંથી સમજે વહાલી, હવે છોડ લવારી છોડ.

વીર ભુપણ— (સાડું ઠોણ ?)

પડજે સંસારમાં વિચારી, પરણશે ના કદી નારી.
રહેજે ભલે બ્રહ્મચારી, પરણશે ના કદી નારી.
ભૂડી કોભારજથી પડતાં પનારાં જીંદગી જઈએ હારી;
કોઈને કહીએ તો થાય ફજેતા રહેવું સદા મન મારી—પરણશે
નિર્લજ નળુણી જાતિ નરોની એથી નિંદાય છે નારી;
પોતાનો વાંક તો જરીયે ન જોતા અખળાને પાડે ઉતારી
પુરૂષની જાત છે નહારી...પરણશે.

વીર ભુપણ— (ક્યાં ગઈ ?)

ઠાઠ કહેશે કે બુવાની ક્યાં ગઈ !
મદભરેલી જીંદગાની ક્યાં ગઈ !
ગર્વથી કહેવા થશે આનંદમાં ઉલ્લાસમાં,
રાગના અનુરાગમાં કે પ્રેમના અલ્પાસમાં,
ના ખખર થવા દિવાની ક્યાં ગઈ !

આવશે જ્યારે જુઠાપો કાય ડગમગ ડોલશે;
 ભોગવ્યું જો નહીં હશે તો ત્યારે પસ્તાવો થશે.
 જોળશું કુટી જુમાની ક્યાં ગઈ !

અંશાવતાર—

ધારો કે વન ખરચી નાખ્યું અને દરજો જાય
 ધારો કે રસ્તે જાતાં જો પાપ કદી પડાય
 શ્વસુરજી કહો પછી શું થાય ?
 વેન પ્રભુના રાજ્ય મહિ એ વર ભરવામાં સાર
 પરમેશ્વરના રાજ્ય મહી છે ઘોર પાપનો ભાર
 શ્વસુરજી કહો કેમ વેઠાય ?
 ખરી શીખામણ સમજો નહિ એ છે અક્ષલની તાણ
 અમ જોવા ભોળાભાનો બેલી ભગવાન
 શ્વસુરજી એજ અમારો ન્યાય !

અંશાવતાર—

મારો મીઠો સંસાર તોય જામે તકરાર
 રોજ લડતાંને પાછાં મનાતાં અમે
 એ છે મુરખ જરાક હું છું હઠીલી જરાક
 નહીં કરીએ કબુલ અમે કોઈ કોઈનો...વાંક
 નમ્યુ આપે ન કોઈ કલેશ ક્યાંથી શમે
 રોજ હારે છે એ ને મનાવે મને
 માફ માગી ને અંતે રીઝાવે મને
 રહે મારી સરસાઈ એજ મુજને ગમે

વીરના વેર—

ઓ માતૃભૂમિના સૂર્ય થયા નિસ્તેજ આજ કહો સાથી ?
સ્વાતાઁત્ર્ય સરોવર રાજહંસ પરતંત્ર થયા કહો ક્યાલ્થી ?
ગૌઆઁદાષ્ટના પ્રતિપાલ ઓ ક્ષાત્રપાલના આજ
રણહાક પડી વીર ઉઠા દુંદુલી ગાજે,
ઓ દેશઅંધુ કરશસ્ત્ર ધરો નિજ જન્મભૂમિને કાજે
દીન હિંદમાત ચાધાર રડી કરે આજ પોકાર
એ અશ્રુ લુછવા બનો શિવાજી સાથી
કેમ દીલ્હીપતિના દાસ બન્યા ઓ ! ક્ષાત્રવીર ભડભાથી

વીરના વેર—

હજવે હજવે ડગલાં ભરજે સખી જીવન જલ છલકાય નહો,
હૈયે મુજને કંઈ થાય સખી શું થાય બળયું સમજાય નહો.
મદ્યેન ચઢ્યાં તુજ લોચનમાં કહે કોણ વસ્યું તનમાં મનમાં
કોઈ આવી વસ્યું મમ લોચનમાં બળી મીટ મીટ સમાય નહો.
જેજે અધુરી મધુરી કળી તું કોઈ ભોગી ભ્રમર ચુંમી જાય નહો.
રસચુરમન તો જીવન બંધન જીવ જાય છતાં તુટી જાય નહો.

સ્વામી ભડતી—

પ્રવીણ છું ચપળા ચતુર સુજાણ મધુર બોલી મારું બાણ.
દરબારીની દુલ્હન હું છું દાવ પેચ રમનાર.
પ્રપંચની હું જાળ ખીછાવી સપડાવું શિકાર
ખુદે ભેદ તમામ ખુશામત સાધેન ઐષ ગણાય.
ખુશામત ખુદાને પ્યારી ધાયું સર્વે થાય.

સ્વામી ભક્તી—

ભેદ આ કર કંઠેની આપને ચરણે ધરં,
 માંવિકને મારે કહો તો પ્રાણ મારો પાથરં,
 સ્વામી ભક્તિમાં કયું સૌભાગ્યનું બલિદાન છે;
 દેશ ભક્તિનું અમારો હૃદયમાં અભિમાન છે,
 પ્રાણ સારે ધર્મ છે ના પ્રેમની પરવા કરં,
 મુક્તિનો એ માર્ગ છોડી હું નહિ પાછી ફરં;
 કામ આવે આપને તનની ઉતારં આમડી,
 જીવનના શ્વાસ હૃદય સ્વામિ ભક્તિના ભરં.

સ્વામી ભક્તી—

આવે દાવ સેગડી મારે બગડી બાજી જતી જાય
 ભાયડાની વાતો ન્યારી.
 છે સાહસ કરનારી, જેના બેદ નહિ સમજાય;
 બાયડીની પણ બલિહારી.
 હોય ગમે તેના પણ મદદ મૂઝાજા રહેવાય,
 મૂઝના પાછી સામે સ્ત્રીનાં પાછી ઉતરી જાય;
 ભાયડાની વાત ન્યારી.
 ધાયું પેતાનું કરનારી તારી જાત ગણાય;
 એક ચોરસવાળીથી આખા આજમ અંજાય;
 બાયડીની પણ બલિહારી.

અંશાવતાર—

વશમાં છે પ્રણય પંથ કંથને ભરોસે
 રસના સિંધુ અનંત કંથને ભરોસે

હિંડા આકાશ અને પાંખો બંધાઈ રહી
 હિંડવા અભિલાષ વંત કંથને ભરોસે
 જગતી અજાણુ અમે સોંપ્યાં તન પ્રાણુ અમે
 અધરા છે જીવન ગ્રંથ કંથને ભરોસે

સમ્રાટ—હર્ષ—

રાગ ઉસ્તાદી

ગરવા હગાણુ સાવરીયાં
 સુરતીયાં તોરી મનકો લોભાઈલી !
 તિરછી હય તોરી નજરોયાં—સુરતીયાં તોરી
 નિરાલે સખસે જહાંમે યે હુશનવાલે હય
 નજર ચુરાકે જગરપર લગાને બાલે હય
 હજારો સેકડો દિલ પાંડિસેં મીસલ ડાલે
 ઔર દેખનેમેં બડ સીધે ભોલે ભાલે હય
 મારી કઠારી પ્રેમકી કારી
 બારી હય મેરી ઉમરીયાં—સુરતીયાં તોરી

સમ્રાટ હર્ષ—

(વિદાય)

વિદાય. જહાલમ ! તમારી લેતાં, જહુ અમારે રહી રહીને !
 જગર અમારાં જગતી જવાનાં, નયનથી આંસુ પડી પડીને !
 ભર્યાં સરોવર થયાં અદીઠાં, જણાયાં મૃગજળ તમેને મીઠાં,
 તમે એ મૃગજળ પીજો મુખેથી, જગરનાં પ્યાલા ભરી ભરીને !
 અમેને નહોતી ખબર તમારી, દશા, આ કરશે તમે અમારી
 હસી રહ્યા છો હવે અમા પર, કલ કલેજાં કરી કરીને !—
 કીર્તિ સ્થંભ—

રાગ ભજન.

એક સમય એવો હતો, હતાં રાજ્ય ધન ધામ
 આજ સમય છે એજ કે, સરવર તીર મુકામ

મનવા નવ કરીએ કંઈ કલેશ,
કોઈ દિન હોયે રાજ સિંહાસન, કોઈ દિન સાધુ વેશ.

ચડતી પડતી ચકનાં એ સઘળાં તોફાન

નહિ હર્ષ કે શોક જ્યાં હરિ ઈચ્છા બળવાન—

કીર્તિ સ્થંભ—

નરસિંહ ચાલ જઈએ કાશી, ડખકાં મારીએ એકાશી

૮૨, ૮૩, ૮૪ થી છુટીએ

સારા પંડિત જોતાં જઈએ, ૧, ૨, ૩, ૪ રાતો રહીએ.

નવાં નવાં અફીણ ખાઈએ,

ચાલ ભાઈ લાખેણી મઝા લુટીએ.

મધુ માસમાં મહુલુ એમાં કરીએ જઈ તર્પણ

લાડુ કરીએ એ ત્રણ મહુ જમવા ચતુર પંડિતોને ચુટીએ

પરશન દર્શનથી શીવરાયા પુરો પાવન કરીએ કાયા

ત્યાંથી હરખાયા હરખાયા જઈએ,

સસરા સાળા બંધુને કૂટીએ:-

કીર્તિ સ્થંભ—:: રદયની વાત:-

દિવસો વીતે વાતવાતમાં, નાની લાગે રાતજો

જાણે હમણાં રાત પડીને, હમણાં થયું પ્રભાતજો

એવા એ દિવસો તે ક્યારે આવશે.

આણુ. આવે સાસરીયેથી કરે મરકરી સહીયર જ્યારે

ઉપરથી રીસાઈયે ત્યારે, હોયે હોયે નિરાંતજો—એવા,

ભાન રહે નહિ રાત દિવસનું, રસમસ્તીની વાતો કરતાં

જાય હજારો રાત છતાં પણ, ખુટે નહિ એ વાતજો-એવા.
જે ઘડી આખા જીવન ભરમાં, એકવાર આવે જીવતરમાં
એ ઘડી આગળ આ જીવતરની કંઈએ નથી વિચારતા જો-એવા.
કીર્તિ સ્થંભ માટીનો મહિમા.

માટીની પ્રભુતા વડે સજીવ છે સંસાર
મર્મ ન સમજે તે નરો ભુમી ઉપર ભાર,
ભુમિના નાથની ભુમિ બધી કહેવાંય માટીમાં
સકળ સામ્રાજ્ય સમૃદ્ધિ બધી સરજાય માટીમાં—
કહી માટી તણી કાયા, અને માટી મહિં માયા
જગત સરજાય માટીથી અને લોપાય માટીમાં—
મુઠીમાં માટી ભરી મર્યો રાજ્યનો ભાર
કરં જ્ઞાન આ હાથથી, રાજ્ય તણા ભંડાર

કીર્તિ સ્થંભ— રાગ ગઝલ
આ પૃથ્વિ છે પરમેશ્વરની, પૃથ્વિપતિ એ એક છે
જ્યાં જીવિતિ છે કેંક પણ ભૂમિપતિ એ એક છે—
જે અગ્નિનાં કણ એકમાં લાખો કણો ઉત્પન્ન કરે
જે બીજમાં જુદા શમાવે. અકળ અતિ એ એક છે—
જેની દયા મોટા થકી પણ રંક પર ઝાઝી રહે
એ દીનનો આધાર જેની, અકળ ગતિ એ એક છે

કીર્તિ સ્થંભ—

મારે સાસરીયે જઈ કોઈ કહેજો એટલડું

પ્રીતમજી આજ્ઞા મોકલે.

મને પીયરીયામાં હવે લાગે એકલડું, પ્રીતમજી આજ્ઞા મોકલે.

રાત જાગી જાગીને જાય છે
આંખ મીચુ તોસ્વપ્નાદેખાય છે

‘મારું હૈડું બાન સાન ખોઈ થઈ ગયું લુલકણું—પ્રીતમજી
મને મહેણાં મારે સાહેલડી
ફાલી ફૂલી છે જીવનની વેલડી

વેલી થઈ છું વીરડું બળે છે કાળજડું—પ્રીતમજી.

કીર્તિ સ્થંભ—

સજીલે સંજીલે સજની તું શણગાર
ગુંથીલે સ્નેહ સુમનના હાર, અલીએ હમણાં આવશે
સખી એ છે સાચા શણગાર
હારથી માંઘા હૈયાહાર મળ્યાથી મનડું માનશે
હૃદય હોય સુંદર સજની ત્યાં ડાળ વૃથા શાને
સુંદરતા લુખી નવ શોભે હૈયાં હરવાને
સ્વજનના નયનોથી સત્કાર
ઉઘાડો મન મંદીરના દ્વાર અલીએ હમણાં આવશે

માલવપતિ—

રાગ ગઝલ

હૃદયના શુદ્ધ પ્રેમીને, નીગમનાં જ્ઞાન ઓછાં છે,
ન પરવા માનની તોયે, બધાં સન્માન ઓછાં છે.
તરી જાવું બહુ સ્હેલું છે, મુશ્કીલ કૃપણું જેમાં,
એ નિર્મળ રસ સરીતાથી ગંગાસ્થાન ઓછાં છે,
પ્રણય કસહે વહે આંસુ ચુમે ચાંપી હૃદય સ્વામીન
અરે એ એક પળ મારે જીવનનાં દાન ઓછાં છે.

સિરાળુદોહા— રાગ ગઝલ.

ગઢ છતાં એની હમી આવે નજરમાં,
આંખો ગળજ બાદુ ભરી ખુંચે જીગરમાં,
દેખાવમાં ભોળી છતાં બાદુ ભરી એ,
રાખે હજારો તીર કાતિલ વાકી ભમરમાં
ગાલો મહીં લાખો ગુલોની લાલી કુપાવી,
ઉભી હતી નબકત ભરી એ રશ્કે કમર ત્યાં,
પરવા ન તાજે તખ્તની એ નાજે અદાપર,
વણુમૂલ વેચાયા અમે માશુકતા કરમાં.

સિરાળુદોહા— રાગ ઠંવાલી.

જેવી કરે જે કરણી તેવી તરત ફળે છે,
બદલો જુરા ભલાનો, અહીં નો અહીં મળે છે.
ઉંચે ચડે છે જ્યારે, સહુને એ તુચ્છ ગણતા,
પટકાય જ્યારે નીચે, ત્યારે સમજ પડે છે.
હસતાઓને રડાવે, રોતા ઉપર હસે જે,
રોનાર તેને ઠેક, આખર નહીં રહે છે.
આખ્યા વિના ન મળશે, વાવ્યા વિના ન ફળશે,
ઘંસાફ એજ કુદરત અહીં નો અહીં કરે છે.

સંસાર સાગર— તખીયતનો તમાસે.

હું તો નાળુક તખીયત વાળી, મારી તખીયતને સાચવજે,
મારા મીનજને સંભાળી, મારી તખીયતને સાચવજે.

મમ્માની માનીતી હું છું, પપ્પાને બહુ પ્યારી,
વાત કરે કોઈ ગુસ્સે થઈ તો, ઘડકે છાતી મારી.
ઉઠી સવારે આઠ વાગતાં તરતજ આ પીનારો,
લેટ થાય જો મીનીટ એક તો તખીયત બસે મારી.

સંસ્કાર સાગર—

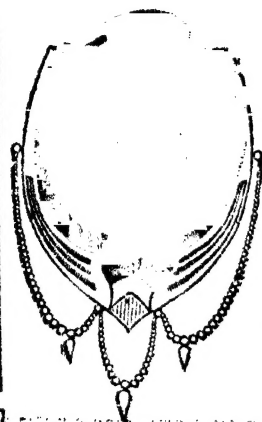
ઘરને સંભાળી રાખતાં, વાઢી જતી રહી;
લગ્નકારીને લોભાવતાં, લાડી જતી રહી.
સીધી સડક જતો હતો. ત્યાં થાંભલો નડ્યો.
મોઢર હુમારા પ્રેમની આડી જતી રહી.
જાતું હતું દાઢર ઉપર, પણ ભાન ન રહ્યું.
એ મોહમાં માહીમની, ખાડી જતી રહી.

અન્યથારા—

જ્યાં નથાં ગરજ તલભાર સખી ત્યાં ગરજી થઈ કાં જઈએ
છે એ રાવત આવાર એમને ઝાઝુ તે શું કહીએ
અંકાય નહીં અણમૂલ સ્નેહનાં મુલ કદી આ રીતે
મજની નવીન કોઈ રીત શીખવશે આજ પ્રિતમજી પ્રીતે—
જળ સરિતાનાં જેમ રતનાકરમા ભળી યાય છે ખારાં
અમે ભવ્યાં તમેમાં એજ પ્રકારે નથાં લેશ પણ ન્યારાં
છે એજ સ્નેહ ત્યાં માન અને અપમાન તણી શા પરવા
યાયો ક્રમાના દાન કરે રસ પાન કલહ પરીહરવા.

તૈયાર છે ! તાકીદે મંગાવો !! વહેલો ને પહેલો

૩૩
૫૫
૬૬
૮૮
૯૯
૧૦૧
૧૦૨

ધ્વજ પ્રકાશે ઝળળ કું
પ્રેમ-રોચ્ય આ
તું ભણવ ભણવ નિજ ર
સહુને-પ્રેમ-ભક્તિની ર
ઉંચી તુજ સુંદર જાત,
જય જય ગરવી ગુજ:

રી -અથવા- પરાધિન ગુજરાત

આજ સુધી કદી ન જાણેલું અને ન બહાર પડેલું એવું સુંદર સાહિત્ય, પાને પાને રશ કરે, દેશ પ્રેમનાં ઝરણા વહે. રાજ અને પ્રજાનો ધર્મ સમજાય, સ્વામિભક્ત સેવકોનું કર્મ સમજાય, આજની સ્ત્રીશક્તિના ઉમરાવા અભિલાષિના દર્શણ થાય. વિષયનાં કુપમાં જ્ઞાન ભુલેલા રાજાનો પ્રજા અને દેશને મર્યાદિત પલટો દેખાય, સાચાં પ્રેમીનો પ્રેમ પરખાય. રાજ્ય અને દેશને ખાતર આપતાં જોગની જાવના સચવાય, સહનશિલતા અને ત્યાગથી અદ્વિતીય ધર્મનો મર્મ સમજાય, જીવના ઇતિહાસનાં નવા પાના સજ્જાય એ બધું જાણવું હોય તો જરૂર પરિદોષ, રૂપસુ દરી એ મહામંત્રિ માધવની પત્ની અને એનાં મોહમાં અંધ બની પાટણપતી કરણ વાઘેલાએ ગુજરાતને પરાધિન બનાવવા કેવા વિતારાનાં મુજ રોપ્યાં-વંચુ તો વાચો ત્યારેજ.

કઈ કઈ ચિત્રો સાથે હતા કીમત માત્ર ખાર આના.

મળવાનું ઢેકાણું:—

શા. ચુતિસાલ મગનસાત્ર બુકરીસમ,
રાણીતળાવ મેઈન રોડ-મુરત.

